

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalające warunki pracy i płacy straży leśnej na rok służbowy 1936/37 na obszarze województw: warszawskiego, lubelskiego, kieleckiego, łódzkiego i białostockiego.

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 9 września 1936 r. („Monitor Polski” Nr 212 z dnia 12 września 1936 r., poz. 375):

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie: Przewodniczącego Wacława Preniera, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Opieki Społecznej jako przedstawiciela Ministerstwa Opieki Społecznej, Edwarda Baranowicza, Radcy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych i Zygmunta Ruszkowskiego, Sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, —

na posiedzeniu w dniu 18 września 1936 r. w Warszawie, —

po wysłuchaniu przedstawicieli pracodawców i pracowników leśnych

o r z e k ł a :

I. Zasady ogólne.

Art. 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych z wyjątkiem lasów państwowych posiadających obszar leśny nie mniej, niż 150 ha, z drugiej zaś strony — stałych fizycznych pracowników leśnych zatrudnionych jako straż leśna (gajowych, borowych, szlakowych i t. p.).

U w a g a I. Stali pracownicy zatrudnieni na obszarach leśnych poniżej 150 ha, czy to wyłącznie przy dozorowaniu lasu czy też częściowo przy dozorowaniu lasów a częściowo w gospodarstwie rolnym, winni otrzymywać wynagrodzenie nie mniejsze niż ordynariusz.

Art. 2.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 października 1936 r. do dnia 30 września 1937 r.

Art. 3.

Rok służbowy pracowników objętych niniejszym orzeczeniem zaczyna się 1 października, a kończy się 30 września roku następnego, przy czym obie strony obowiązują co najmniej trzymiesięczny termin wypowiedzenia indywidualnych umów pracy.

Pracownikowi, któremu wypowiedziano pracę, pracodawca obowiązany jest wydać przy wypowiedzeniu zaświadczenie o zwolnieniu (konotatkę). Konotatka winna zawierać imię i nazwisko pracownika, charakter jego pracy, czas i miejsce pracy, datę zwolnienia oraz podpis pracodawcy lub jego zastępcy.

W konotatce nie wolno umieszczać pod rygorem jej nieważności żadnych znaków i uwag, któreby mogły utrudnić robotnikowi otrzymanie innego zatrudnienia.

Niewypowiedzenie we właściwym terminie (najpóźniej do dnia 1 lipca włącznie) umowy pracy przedłuża ją nadal.

Uchylenie się od przyjęcia wypowiedzenia umowy tejże nie przedłuża.

Art. 4.

Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz rozwią-

zanie stosunku służbowego w ciągu roku regulują Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe — według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: a) pracodawcom wstrzymywać świadczeń, b) pracownikom przerywać pracy.

W wypadkach ciężkiego przewinienia pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika, pracodawca winien wydać zaległe świadczenia z dodatkiem miesięcznym 2% od wstrzymanej należności.

W razie zalegania z wypłatą wynagrodzenia gotówkowego lub naturaliów:

a) gdy zaległość jest niezawiniona przez pracodawcę, wówczas w myśl ogólnych zasad prawa przysługują robotnikowi tytułem odszkodowania za opóźnienie odsetki ustawowe, licząc od dnia wymagalności wynagrodzenia (w myśl obecnie obowiązujących przepisów wynoszą odsetki te 8 od 100 w stosunku rocznym; w myśl art. 248 § 2 Kodeksu Zobowiązań odsetki te należą się bez potrzeby wykazania jakiegokolwiek szkody i bez względu na to, czy pracodawca dopuścił się winy);

b) gdy zaległość jest zawiniona przez pracodawcę, odsetki zwłoki winosyć będą półtora procent w stosunku miesięcznym.

Art. 5.

Orzeczenie niniejsze stanowi dla województw: warszawskiego, lubelskiego, kieleckiego, łódzkiego i białostockiego w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki orzeczenia niniejszego, są nieważne i ulegną zastąpieniu przez warunki niniejsze.

Art. 6.

Pracownik otrzymuje od pracodawcy książeczkę obrachunkową, zawierającą kontrolę wydawanych świadczeń i spis powierzonych mu inwentarza. Książeczka ta winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz pracownika. Poza tym pracodawca wydaje bezpłatnie pracownikom straż leśnej jeden egzemplarz niniejszego orzeczenia na ręce wybranego przez nich przedstawiciela.

U w a g a: Książeczki obrachunkowe, złożone u pracodawcy, nie powinny być dłużej przechowywane, niż 10 dni.

II. Stosunek wzajemny.

Art. 7.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i plac przewidzianych umową.

Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, a w pierwszym rzędzie wykrywanie kradzieży i meldowanie o nich swej zwierzchności, dążność do jak największej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odnoszących się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obchodzie leśnym ich pieczy powierzonym.

Art. 8.

Pracownicy objęci niniejszym orzeczeniem nie mogą być używani przez pracodawców i ich zastępców czy też przełożonych do posług osobistych, bądź też pracy, nie mającej związku z ich obowiązkami zawodowymi, z wyjątkiem specjalnych okoliczności.

III. Warunki wynagrodzenia.

Art. 9.

Pracownik straży leśnej otrzymuje wynagrodzenie gotówkowe oraz w naturze, które może być wydawane bądź w postaci roli i łąki, bądź w odpowiedniej ilości ziarna, a to zależnie od indywidualnej umowy. Deputat gruntowy, wydawany zamiast ordynarii i ziemi pod ziemniaki, wynosi zasadniczo 3,5 hektarów ziemi ornej klasy IV oraz w razie niewydawania przez pracodawcę utrzymania dla krów na dworskiej oborze pastwisko i 1/2 hektara łąki gruntowej lub 1 hektar łąki leśnej. O ile deputat gruntowy nie odpowiada IV klasie, ma zastosowanie wzrost lub zmniejszenie ilości ziemi ornej w następujący sposób: I klasy 2,25 hektara, II klasy 2,60 hektara, III klasy 3 hektary i V klasy 4 hektary.

Jeśli pracownik umówił się, że deputat otrzymywać będzie w ziarnie, wynosi on 15 kwintali zboża w stosunku rocznym, w czym: 3 kwintale pszenicy, 9 kwintali żyta oraz 3 jęczmienia, ponadto 60 kwintali gotowych ziemniaków lub 50 arów ziemi pod ziemniaki, kapustę i ogrodowiznę na polach drenowanych lub nie wymagających drenowania, lub 60 arów na polach wymagających drenowania; w majątkach, gdzie nie sięja pszenicy, wydaje się wzamian żyto w stosunku 1 kwintal pszenicy równy 1,30 kwintala żyta.

Minimalne wynagrodzenie gotówkowe pracownika straży leśnej wynosi w stosunku rocznym:

- 1) w województwie warszawskim — 200 zł,
- 2) w województwie łódzkim, kieleckim i lubelskim — 180 zł,
- 3) w województwie białostockim — 160 zł.

Jeżeli pracownik otrzymuje część wynagrodzenia w naturaliach, część zaś w gruncie, rachunek winien nastąpić w zależności od klasy gruntu i rodzaju wydawanej ordynarii, przyjmując za podstawę, że 3 hektary ziemi IV klasy równają się 3 kwintalom pszenicy, 9 kwintalom żyta i 3 kwintalom jęczmienia.

Pracodawca daje pracownikowi bezpłatny przemiał w młynie przez siebie wskazanym lub wzamian przemiału może wydać 1,50 kwintala żyta, względnie równowartość gotówkową w wypadku wydawania deputatu w gruncie.

Inwalidzi, którzy otrzymali odszkodowanie lub pobierają rentę, mogą podlegać w zakresie wynagrodzenia gotówkowego umowie indywidualnej.

Art. 10.

Niezależnie od wynagrodzenia, przewidzianego w artykułach poprzednich orzeczenia niniejszego, pracownik straży leśnej otrzyma:

- a) na pięć lat — w miesiącu październiku płaszcz lub kożuch krótki,
- b) na dwa lata — w miesiącu październiku mundur zimowy i także spodnie, i
- c) na jeden rok — w miesiącu kwietniu mundur letni, spodnie oraz buty i czapkę lub kapełusz.

U w a g a: Wymienione przedmioty umundurowania po czasie, na który zostały wydane, przechodzą na własność pracownika. Przedmioty, które w myśl powyższego nie przeszły na własność pracownika, w razie opuszczenia lub utraty posady podlegają zwrotowi.

Art. 11.

Pracownik straży leśnej otrzyma w stosunku rocznym drzewa opałowego w szczapach lub kłakach 24 m przestrzenne miękkiego lub 18 m przestrzennych twardego.

Opał, o ile pracownik nie posiada konia, winien być dostarczony do miejsca zamieszkania pracownika.

Opał wydaje się co najmniej na miesiąc z góry.

Art. 12.

Pracownik straży leśnej ma prawo na dworskiej oborze trzymać dwie krowy z przychowiem do 6 tygodni.

O ile pracownik ma możliwość utrzymania krów w odpowiednich zabudowaniach przy gajówce, wówczas przysługuje mu prawo trzymania 3 krów własnych z przychowiem do 6 tygodni oraz w dowolnej ilości trzody w chlewach w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

Art. 13.

Pracownikowi, wzywaniu do sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach tegoż pracodawcy, wypłacane będzie strawnie: za całą dobę 2,50 zł, za obiad 1,25 zł, za kolację 1 zł.

IV. Mieszkanie.

Art. 14.

Mieszkanie pracownika straży leśnej składać się musi co najmniej z jednej izby z podłogą drewnianą i kuchni oraz komory.

Izby winny być wytykowane, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach.

W oknach mają być całe szyby; w razie uszkodzenia szyby obowiązany jest pracownik wstawić nową w ciągu najdalej dwóch tygodni.

Wapna do bieleńia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie.

Podłogi mają być położone, a piece doprowadzone do należytego porządku przed 1 listopada.

Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam, gdzie dachy są popusute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

W majątkach, gdzie zaciekła woda do piwnicy i mieszkań pracowników, winny być poczynione zabezpieczenia w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązują wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zginiłych cembrzyn nowymi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystej wody do picia.

Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań znajdować się mają zasłonięte ustępy.

Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek itp.

Art. 15.

Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkania w należytnym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu, chociażby najkrótszy czas, jest stanowczo wzbronione.

Bez zgody pracodawcy nie wolno przyjmować sublokatorów.

Przy wprowadzeniu się pracownik melduje pracodawcy skład swej rodziny.

Art. 16.

Drobny remont mieszkania (gajówki) i budynków gospodarczych, nie wymagający sił fachowych, uskutecznia pracownik straży leśnej materiałami, dostarczonymi przez pracodawcę.

Art. 17.

Pracownicy straży leśnej, prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach, gruntowym i łąkowym, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie zbiorów, dobytku i narzędzi.

Art. 18.

W nowobudujących się mieszkaniach dla straży leśnej winny być obowiązkowo uwzględniane co najmniej dwie izby mieszkalne, kuchnia, komora i sieni.

Art. 19.

Pracownicy, zajmujący mieszkania własne, otrzymują odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania od pracodawcy w wysokości 60 zł rocznie.

V. Urlop.

Art. 20.

Pracownik straży leśnej otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dni nieświęte, bez potrącenia świadczeń.

Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą, względnie przełożonym, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem wypadkach pracodawca winien jest zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu, nie więcej jednak, jak dla 2 pracowników z nadleśnictwa.

Pracownik na czas uzyskanego w myśl powyższego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub przełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca według cen miejscowych, nie mniej jednak niż 2 zł dziennie.

VI. Ubezpieczenie i nauka dzieci.

Art. 21.

Pracownicy straży leśnej oraz członkowie ich rodzin korzystają z pomocy leczniczej na zasadach, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 673).

Art. 22.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwolnić pracownika straży leśnej tylko z tytułu jego starości; może go jednak skłonić starość do przeniesienia tej sprawy na czas ustawowego rozwiązania tej sprawy na emeryturę, która winna zapewnić emerytowanemu mieszkanie i połowę świadczeń gajowego, włączając świadczenia, wymienione w art. 10 niniejszego orzeczenia. Przepis ten dotyczy pracowników, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa leśnego 25 lat.

Art. 23.

Na wypadek śmierci pracownika pozostała po nim rodzina otrzymuje na koszt pogrzebu 30 zł i trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny — równoważnik w gotówce, oraz pozostawia się, względnie wydaje się umundurowanie, przewidziane w art. 10 p. c.

Art. 24.

Na wypadek śmierci żony pracownika otrzymuje ona na koszty pogrzebu 25 zł, na wypadek śmierci dziecka 15 zł.

We wszystkich wypadkach powyższych otrzyma on również trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce.

Art. 25.

Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń pogrzebowych na wypadek śmierci pracownika straży leśnej żona lub dzieci zmarłego mają otrzymać przez pół roku połowę świadczeń w naturze i w gotówce, przewidzianych dla pracownika straży leśnej w niniejszej umowie.

Wrazie niedawania przez pracodawcę powyższych świadczeń w naturze w całości lub częściowo, pracodawca winien wydać jednorazowo lub w dwu ratach kwartalnych ekwiwalent gotówkowy według cen miejscowych:

- za ordynarię równoważnik 400 kg żyta,
- za utrzymanie krów równoważnik 375 kg żyta,
- za kartofle równoważnik 450 kg żyta,
- za mieszkanie równoważnik 225 kg żyta,
- za opał równoważnik 150 kg żyta.

W tym wypadku rodzina zmarłego pracownika ma prawo mieszkać w gajówce przez czas jednego miesiąca od dnia śmierci pracownika.

Art. 26.

Pracodawcy opłacają początkową naukę dzieci pracowników straży leśnej tam, gdzie wymaga to osobnych opłat lub dopłat.

VII. Regulowanie zbiorów i zasiewów pomiędzy rodziną zmarłego pracownika a jego zastępcą.

Art. 27.

Nowy pracownik straży leśnej, obejmujący posadę po zmarłym, bądź ustępującym w ciągu roku, winien ułożyć się polubownie z rodziną zmarłego co do wszelkich sprzętów i zasiewów. Jeżeli do zgody nie dojdą, pracodawca reguluje tę sprawę w sposób następujący:

- o ile śmierć gajowego nastąpiła w czasie między I.X. a 31.XII., rodzina zmarłego gajowego otrzymuje po 4 kwintale żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;
- o ile śmierć nastąpiła w czasie między 1.I. a 1.IV. — po 6 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;
- o ile śmierć nastąpiła w czasie między 1.IV. a 1.VII. — po 9 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;
- o ile zaś śmierć nastąpiła między 1.VII. a 1.X. — zbiory całkowicie należą do rodziny zmarłego.

Wydane przez pracodawcę z tego tytułu świadczenia rodzinie zmarłego gajowego w całości potrąca się z rocznego uposażenia nowego gajowego, o ile nowy gajowy dokona sprzętu.

Działo się w Warszawie, dnia 18 września 1936 roku.

Przewodniczący

Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej:

(—) W. Premier.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości:

(—) Z. Ruskowski.

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych:

(—) E. Baranowski.